

Ochrona lasu

18.5.2026 - | Generalna Dyrekcja Lasów Państwowych

Wiedza o procesach zachodzących w przyrodzie i kontrola stanu środowiska leśnego pozwalają leśnikom na wczesną diagnozę zagrożeń, mogących wpłynąć negatywnie na stan lasu. Każdego roku realizowane są liczne prace, które mają na celu zachowanie trwałości lasu i zwiększenie jego naturalnej odporności na czynniki szkodotwórcze.

- Zagrożenia dzieli się na trzy grupy:
 - biotyczne (np. szkodliwe owady, grzyby patogeniczne, ssaki roślinożerne),
 - abiotyczne - ekstremalne zjawiska atmosferyczne (np. silne wiatry, śnieg, ulewne deszcze, wysokie i niskie temperatury),
 - antropogeniczne - wywołane przez człowieka (np. pożary, zanieczyszczenia przemysłowe, zaśmiecanie lasu).

Owady

Okresowe, masowe występowanie niektórych gatunków owadów (tzw. gradacja) stanowi poważne zagrożenie dla trwałości lasu. Zadaniem leśników jest niedopuszczenie do takich sytuacji poprzez ograniczenie liczebności populacji szkodliwych owadów.

Las jest miejscem życia wielu gatunków owadów. W specyficznych warunkach niektóre z nich stanowią zagrożenie dla lasu. Dzielimy je wtedy na:

- szkodniki pierwotne, które atakują zdrowe drzewa (np. foliofagi, czyli owady liściożerne),
- szkodniki wtórne - atakujące i zasiedlające drzewa, które zostały osłabione wskutek działania innych czynników (np. szkodników pierwotnych, chorób grzybowych, suszy czy zanieczyszczeń przemysłowych).

"Okresowe, masowe występowanie niektórych gatunków owadów (tzw. gradacja) stanowi poważne zagrożenie dla trwałości lasu. Zadaniem leśników jest niedopuszczenie do takich sytuacji poprzez ograniczenie liczebności populacji szkodliwych owadów."

Najwięcej szkód wyrządzają owady, których gąsienice lub larwy ogryzają lub zjadają liście czy igły. Poważne problemy sprawiają też owady żerujące na korzeniach drzew i krzewów. W ostatnich latach do najbardziej niebezpiecznych należą populacje brudnicy mniszki, barczatki sosnowki, strzygoni choinówki, boreczników oraz chrabąszcza majowego i kasztanowca.

Jesienią leśnicy sprawdzają liczebność poczwerek i larw owadów zimujących w ściółce i glebie, aby oszacować stopień zagrożenia drzewostanów na rok następny. Liczebność nadmiernie występujących owadów ogranicza się m.in. przez:

- zabiegi ochronne z wykorzystaniem środków ochrony roślin (agrolotnicze i naziemne),
- wyznaczanie i szybkie usuwanie drzew opanowanych przez owady,
- wykładanie i kontrolę różnego rodzaju pułapek.

O jesiennych poszukiwaniach owadów w "Obliczach lasów":

• Grzyby patogeniczne

Należą do jednych z najważniejszych czynników chorobotwórczych drzewostanów. Szczególnie niebezpieczne są: korzeniowiec sosnowy wywołujący hubę korzeni, opieńki powodujące opieńkową zgniliznę korzeni, czy też rak jodły. Niezwykle istotna jest w tym wypadku kontrola stanu sanitarnego drzewostanów, stosowanie preparatów ochronnych oraz podejmowanie działań profilaktycznych, ograniczających ryzyko rozprzestrzeniania się patogena.

Ssaki roślinożerne

Wysokie koszty pociąga za sobą ochrona najmłodszego pokolenia lasu, które stanowi szczególnie atrakcyjny pokarm dla wielu zwierząt leśnych. Odnowienia i zalesienia nie byłyby możliwe, gdyby nie gradzenie upraw, stosowanie repelentów, czy też innych metod ochrony mechanicznej sadzonek (np. palikowanie).

Działalność człowieka

Może stanowić duże zagrożenie dla lasu. Leśnicy dbają o to, by osoby odwiedzające las czuły się bezpiecznie i jednocześnie same przestrzegały przepisów prawa. Dzięki edukacji leśnej wzrasta świadomość społeczna w zakresie nie zaśmiecania lasów czy niedozwolonych zachowań takich jak np. jazda quadami, motocyklami. Nie ma też praktycznie przyzwolenia społecznego na takie zjawiska, jak kradzieże drewna czy kłusownictwo.

Ochrona przeciwpożarowa

Ogromnym zagrożeniem dla lasu jest ogień.

Ochrona przeciwpożarowa lasu oparta jest na sprawnym i skutecznie działającym systemie, dzięki któremu możliwe jest szybkie wykrywanie pożarów, alarmowanie odpowiednich służb ratowniczych i prowadzenie akcji gaśniczej.

Elementy tego systemu to:

- punkty alarmowo-dyspozycyjne, działające we wszystkich regionalnych dyrekcjach LP i nadleśnictwach,
- sieć dostrzegalni pożarowych, z których prowadzi się obserwację lasu,
- sieć punktów prognostycznych i pomocniczych, wyposażonych w odpowiednią aparaturę do pomiaru wilgotności ściółki sosnowej i powietrza, w których określa się aktualny stopień zagrożenia pożarowego lasu,
- sieć łączności radiotelefonicznej,
- sieć dojazdów pożarowych,
- bazy sprzętu do gaszenia pożarów lasu,
- sieć punktów czerpania wody,
- pasy przeciwpożarowe, oddzielające las od obiektów stanowiących zagrożenie pożarowe (takich jak np. parkingi leśne, linie kolejowe, zakłady przemysłowe, drogi publiczne, poligony wojskowe).

W okresie zwiększonego zagrożenia pożarowego działają również **leśne bazy lotnicze**. Stacjonują w

nich samoloty oraz śmigłowce, które są wykorzystywane do patrolowania obszarów leśnych i gaszenia pożarów.

Okresowy zakaz wstępu do lasu

Okresowy zakaz wstępu do lasu to sposób na zapewnienie bezpieczeństwa z jednej strony człowiekowi, z drugiej – lasom i ich mieszkańcom. Wprowadzany jest decyzją nadleśniczego w przypadku:

- występowania dużego zagrożenia pożarowego - jeżeli przez kolejnych pięć dni wilgotność ściółki sosnowej, mierzona o godz. 9 rano, będzie niższa od 10 proc. W tej sytuacji jest on wprowadzany obligatoryjnie. Pozwala to na sprawniejsze prowadzenie działań przeciwpożarowych i zredukowanie niebezpieczeństwa dla osób mogących znaleźć się podczas pożaru na terenie lasu. Za nieprzestrzeganie zakazu wstępu do lasu grozi mandat w wysokości do 500 zł lub skierowanie wniosku do sądu w przypadku tego wymagającym,
- wystąpienia zniszczenia albo znacznego uszkodzenia drzewostanów lub degradacji runa leśnego, np. wystąpienia szkód wielkopowierzchniowych spowodowanych przez huraganowe wiatry, okiść,
- wykonywania zabiegów gospodarczych związanych z hodowlą, ochroną lasu lub pozyskaniem drewna, np. zabiegów ochronnych z wykorzystaniem środków ochrony roślin.

Aktualności

- [Leśnicy podsumowali pożar w Puszczy Solskiej](#)
- [Pożar objął teren planowanego rezerwatu przyrody „Długie Bagno” w Puszczy Solskiej](#)
- [Co dzieje się ze zwierzętami, gdy płonie las?](#)
- [Zniszczone gniazdo bielika w Nadleśnictwie Poddębice](#)
- [Śmieci w lasach – problem, który wciąż rośnie](#)

Polecane artykuły

- [Ochrona przyrody](#)
- [Zasoby leśne](#)
- [Historia](#)
- [Skąd się bierze drewno](#)

<https://www.lasy.gov.pl/pl/nasza-praca/ochrona-lasu>